

DIMISSIONSTALE 2016

Kære studenter

I vores auditorium er malet portrætter og citater af 9 betydningsfulde personligheder. I har været med til at vælge dem. Derfor vil min tale til jer tage udgangspunkt i de 9 betydningsfulde personligheder og deres citater.

Den første I valgte er **Leonardo da Vinci**, renæssancens universalgeni, med citatet: **”Den største glæde er glæden ved at forstå.”**

For Leonardo da Vinci var drivkraften gennem hele hans liv den umiddelbare glæde ved at forstå - og samtidig overbevisningen om, at vores handlinger og holdninger skal bygge på viden og forståelse. Denne drivkraft og overbevisning har været helt afgørende for udviklingen af vores kultur og opbygningen af vores samfund.

Men søgen efter viden og glæden ved at forstå er nu udfordret, for på forunderlig vis er det blevet vanskeligere at skaffe sig viden og forstå.

Jamen har nettet og Google da ikke gjort det meget nemmere at søge efter viden og at forstå? Google ved jo tilsyneladende alt. Nej Google ved ingenting. Google er en søgemaskine, der er designet til at henvise til, hvad der er mest søgt eller populært, eller hvad nogen har betalt for skal vises først. Og det mest søgte og mest populære er så nemt at finde og fylder så meget, at det er næsten umuligt at trænge igennem til nogen som helst dybere viden og forståelse.

Så er der tv. Er det gennem tv, vi får dybere viden og forståelse? Det kan vi godt, men det kræver virkelig meget af os. For indslagene i nyhederne er på ca. 30 sekunder, og videnstunge programmer sendes kun på få specielle kanaler. På tv er den populære overflade endnu mere uigennemtrængelig end på nettet. De fleste politikere har allerede opgivet at trænge igennem og søger i stedet at blive set og opnå popularitet ved at deltage i alle former for underholdningsprogrammer. De modigste er

villige til at gå så langt som til at lade sig slagte for åben skærm af Clement Kjersgaard.

Er det et problem, at nettet og tv mest handler om det, der er nemt, populært og underholdende? Ja det er et problem - for gennemsnitsdanskere bruger 5 timer om dagen på nettet og tv. Ja det er et problem - hvis glæden ved at forstå helt forsvinder. Ja det er et problem - hvis handlinger og holdninger ikke længere bygger på viden og forståelse, men på meninger og populisme.

Vi har set, hvordan det er gået i USA. En præsidentkandidat, der kun har total foragt til overs for viden og forståelse - og viser det åbenlyst - han kan måske blive valgt som USA's næste præsident.

Vi har også set, hvordan politikere i Danmark bruger mere tid på at blive populære på Facebook og Twitter end på at være til stede i Folketingssalen. Jeg tror faktisk deres fraværprocent er større end jeres.

Vores demokrati og kultur er truet, hvis den ikke bygger på, at vi alle er oplyste borgere, der ud fra viden og forståelse træffer beslutninger om vores fælles samfund. Vores demokrati og kultur er truet, hvis vores politikere ikke taler til oplyste borgere, men til følelser og meninger.

Kære studenter. I har netop afsluttet en ungdomsuddannelse, der både er almendannende og studieforberegende. Derfor er det måske selvfølgelig for jer, at handlinger og holdninger skal bygge på viden og forståelse; men det er det ikke i verden omkring jer. Så hold fast i, som Leonardo da Vinci siger "Den største glæde er glæden ved at forstå."

Den næste I valgte er **William Shakespeare med citatet: Den uvidende tror, han er vis, den vise erkender han er uvidende."**

Uanset hvor meget I har lært her, og hvor meget I kommer til at lære på jeres videregående uddannelse, så stop aldrig jeres søgen efter viden og forståelse. Det gælder både på det faglige og det personlige plan. Vær åbne

og nysgerrige, lyt til andre og bliv ikke selvtilstrækkelige. Jo mere magt og indflydelse I får, jo mere bør I være jer bevidst, at I absolut ikke ved alt. Der er ikke noget så farligt, som når magt kombineres med troen på egen alvidenhed og ufejlbarlighed.

Den næste er **Albert Einstein** med citatet: ”**Hvis du ikke kan forklare det enkelt, så forstår du det ikke godt nok.**”

Albert Einstein beskæftigede sig selv med noget så kompliceret som relativitetsteori. Noget mange forskere sikkert finder vanskeligt at forklare enkelt, og mange mennesker sikkert også finder vanskeligt at forstå. Men Albert Einstein fandt det vigtigt for demokratiet, at forskere og politikere kan, vil og tør forklare selv de mest komplicerede problemstillinger så enkelt, at almindelige oplyste mennesker kan forstå dem.

Og Einsteins budskab er absolut aktuelt. Globaliseringen, klimaforandringerne og flygtningestrømme pga. krige har skabt nye og meget komplicerede problemstillinger. Har politikerne haft evnen og modet til at forklare dem så enkelt, så almindelige oplyste mennesker virkelig forstår dem – og forstår hvilke løsninger, der kræves? Nej - vi har desværre ikke fået enkle men **forenklede** forklaringer og kortsigtede løsninger. Hvert enkelt land søger populistiske og nationale løsninger på noget, der kun kan løses i et seriøst og internationalt samarbejde. Og det skader den fælles ansvarlighed, både i Danmark og globalt.

Kære studenter. Viden og forståelse er vigtig. Men hvis man ikke **kan** forklare det enkelt til andre, så forstår man det ikke godt nok - og hvis man ikke **vil** forklare det enkelt, så forhindrer man andre i at forstå og få reel indflydelse. Og det skal I holde både jer selv og vores politikere op på. Det er vigtigt for fællesskabet og demokratiet.

H. C. Andersen er den næste i rækken med citatet: ”**Vor herre giver os nødderne; men han knækker dem ikke for os.**”

H. C. Andersen voksede op i fattige kår. Han blev først student som 23 årig. Derefter forsøgte han sig uden succes som danser og sanger. Forestil jer en høj, ranglet og kejtet fyr som H. C. Andersen som danser. H. C. Andersen havde absolut ikke talent for dans – og det havde han heller ikke for sang. Faktisk havde han ikke en tone i livet. Men han var selv overbevist om, at han havde et kunstnerisk talent, så han kæmpede videre. H. C. Andersen begyndte så, som vi jo alle ved, at digte. Men det var i starten absolut heller ikke nogen succes. Han blev gjort offentligt til grin for sine første forsøg som digter, og først som 30 årig fik han udgivet de første eventyr.

Vejen til berømmelse var lang og trang for H. C. Andersen; men han ville noget med sit liv og kæmpede for det. Og han endte gennem alle sine trængsler med at blive kendt for sine eventyr i over 100 lande. Det lykkedes til sidst for H. C. Andersen at knække nødderne selv.

Kære studenter. Nu skal I videre, og uanset jeres evner og talent, så kommer I også til at arbejde hårdt for knække nødderne selv. I vil sikkert også, som H. C. Andersen oplevede det, undervejs forsøge noget der ikke lykkes for jer. Men lad jer ikke slå ud af det, så forsøger I bare igen eller forsøger noget andet. I skal nok få knækket jeres nødder selv, hvis I bare arbejder hårdt nok for det.

Charles Darwin har skrevet: ”Et menneske, der vover at spille en time af sit liv, har ikke forstået livets værdi.”

Betyder det, at vi ikke skal give plads til andet end arbejde i vores liv? Nej det betyder, at livet har mening, at livet er værdifuldt – og at vi ikke skal spille vores liv på alt det uvæsentlige. Vi skal ikke altid vælge det lette, for det er godt at slappe af, men ikke at blive åndeligt doven. Vi skal ikke altid vælge det lette, men turde udfordre os selv og vores evner. Vi skal ikke altid vælge det lette, men turde gøre det rigtige.

Kære studenter. I er unge og har masser af tid til at prøve jer selv og livet af – og det skal I gøre. Men husk også at få tid til at gøre det, I synes er vigtigt, og det I synes er rigtigt. Gør ikke kun det lette.

Så kommer vi til **Karen Blixen: ”Den, der ønsker at leve livet om, har overhovedet ikke levet livet.”**

Derfor er det vigtigt, at I ikke bruger jeres liv på at leve op til andres forventninger. Vær i stedet tro mod det bedste i jer selv.

Derfor er det vigtigt, at I ikke bruger jeres liv på at stræbe efter at være perfekte og undgå at lave fejl. Vær i stedet gode til at lære, både af det der lykkes for jer, og det der ikke lykkes for jer.

Derfor er det vigtigt, at I ikke lader jeres liv styre af andre, fordi I ikke selv tør træffe jeres personlige valg. Vær i stedet for gode til at tage ansvar for jeres eget liv. Hav mod til at træffe de nødvendige valg – jeres personlige valg, som kun I kan træffe og gøre til rigtige valg for jer.

Kære studenter. I skal vove noget med jeres liv, så I ikke ønsker at leve livet om, fordi der var så meget, I ikke turde gøre. Søren Kierkegaard har formuleret det således (han er med i min tale til jer, selvom han ikke er blandt de 9 udvalgte) ”At vove er at miste fodfæstet en kort stund. Ikke at vove er at tabe sig selv.”

Så skal vi til en helt anden stor personlighed **Mahatma Gandhi** med citatet: **”Vær selv den forandring, du ønsker i verden.”**

Gandhi troede på, at ønsker man at forandre verden, så må man forandre sig selv – og det efterlevede han konsekvent. Han kæmpede for retfærdighed, altså måtte han leve et retfærdigt liv. For Gandhi var der ingen forskel på den personlige og den samfundsmæssige kamp for en bedre verden.

Kære studenter. I har også kampe at kæmpe. Tolerance, gensidig respekt og en god omgangstone er erklærede værdier her på Stenhus Gymnasium

& HF. Disse værdier er I helt tydeligt bærere af, og dem skal I bringe med ud herfra og kæmpe for dem. Det er der absolut brug for, både på det samfundsmæssige og det helt personlige plan. For I vil både i dagligdagen og på den politiske dagsorden møde intolerancen, den manglende respekt for de andre og en omgangstone, der absolut ikke er acceptabel. Og det vil kræve noget af jer personligt at stå imod. Men det er vigtigt, at I tør – både helt personligt i dagligdagen, og i det større samfundsmæssige perspektiv. For skal vi bevare sammenhængskraften i det danske demokrati, så er det vigtigt, at I vil kæmpe for det, både personligt og samfundsmæssigt.

Den næste i rækken er **Rosa Parks**. En 42 årig farvet amerikansk kvinde, der 1. december 1955 nægtede at rejse sig for en mandlig hvid medpassager i bussen i Montgomery i Alabama. Det var en handling, der fik store konsekvenser. Rosa Parks blev smidt i fængsel, fyret fra sit job og modtog gennem mange år dødstrusler. Men hun blev samtidig ved sit eksempel en personificering af almindelige menneskers kamp mod racismen, og hun startede en bølge, der ikke lod sig stoppe. **Rosa Parks** citat er: **"Ethvert menneske bør leve deres liv, som forbillede for andre."**

Det vi kan lære af Rosa Parks er, at vi kan gøre en forskel, og at vores personlige handlinger har betydning ikke bare for vores egen selvrespekt, men også for andre. Derfor er vores tilsyneladende små handlinger i hverdagen vigtige. Hver gang vi reagerer på uretfærdighed, så inspirerer vi andre til også at turde reagere. Og vi behøver ikke at reagere med styrke og magt, vi skal bare turde gøre det rigtige, også når det er vanskeligt og besværligt.

Kære studenter. I har gjort en forskel her – bliv ved med det, når I om lidt går herfra. Inspirer andre til at gøre det samme.

Den sidste i rækken er **Nelson Mandela**: **"Uddannelse er det mest kraftfulde våben, som du kan bruge for at ændre verden."**

Uddannelse er vigtig i en globaliseret verden, hvor der konkurreres på kvalificeret arbejdskraft. Men uddannelse handler ikke kun om kvalifikationer, det handler også om almendannelse. Uddannelse bygger på og fremmer håbet om, at mennesker gennem deres handlinger kan skaffe sig et bedre liv. Uddannelse bygger på og fremmer troen på, at det både personligt og samfundsmæssigt giver mening at investere i fremtiden. Og uddannelse er, som Nelson Mandela formulerer det, et kraftfuldt våben til at ændre verden, men det er et fredeligt våben – og det bygger på håb og ikke frygt.

Kære studenter. I har netop afsluttet en uddannelse, der både er almendannende og giver studiekompetence. Brug den som adgangsbillet til videregående uddannelse, brug den som en investering i Danmarks fremtid og brug den til at ændre verden.

Kære studenter

I er studenter med en uddannelse, der både er almindannende og studieforberevende. Det er et fremragende udgangspunkt for jeres videre rejse gennem livet.

Lad det blive en rejse, hvor I aldrig stopper jeres søgen efter viden og forståelse. For den største glæde er glæden ved at forstå, som Leonardo da Vinci formulerer det. Hold fast i det, og arbejd for en fremtid for Danmark, der bygger på viden og forståelse – ikke på populisme og nemme meninger.

Der er fortsat brug for almindannelsen. Måske endnu mere end tidligere. Hold fast i den, og arbejd for en fremtid for Danmark, der bygger på oplysning, dannelse og tolerance.

Prøv jer selv og livet af – vov noget med jeres liv. Og husk at få tid til at gøre det, I synes er vigtigt, og det I synes er rigtigt.

Gå ud i verden og gør en forskel for jer selv, for andre og for fællesskabet. Og inspirer andre til at gøre det samme. Det ved jeg I kan. I har kræfterne og evnerne til det – og det forpligter.

Jeg vil slutte med at ønske jer alle sammen til lykke med eksamen – og held og lykke til på jeres videre vej.

Og hermed dimitterer jeg jer som studenter fra Stenhus Gymnasium og HF 2016.